ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԲԱՐԻԶԻ Մ. Ռ. Ն. Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԲԱՐԵՐԱՐԱՑ

Դեկտեմբեր 20ին Սեւրի Մուրատեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ Բարիզի Մ. Ռ. Ն. Ա. Միութեան կանոնագրական հանդէսը ի յիշատակ երեք բարերարներուն, Մուրատի, Ռափայէլի և Մեծին Մխիթարայ, բարեգործական անդամներու և համակիր ազգայիններու ներկայութեան։

Հանդէսը բացուեցաւ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարաններու և Մխիթարայ քայլերգներով։ Միութեան նախագահ Տիար Գ. Սինապեան երկու խօսքով շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն որոնք եկած էին պատուել բարերարներուն յիշատակը, և խօսքը տուաւ առաջին բանախօսին՝ Պ. Ա. Ինճիճեանի, որ ընտանի շեշտով մը պատկերացուց ներկաներուն՝ զոյգ բարերարներուն՝ Մուրատի և Ռափայէլի կեանքը, դրուատեց անոնց գերազանցապէս ազգային և կրօնական զգացումները, անոնց լուրջ և գործնական մարդու յատկութիւնները, անոնց ոչ հատուածական եւ լուսաւոր մտայնութիւնը՝ որոնց կը պարտինք Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարաններու հասցուցած բազմաթիւ գիտակից սերունդները։ Պ. Ա. Ինճիճեան դրուատելէ վերջ նմանապէս Հ. Նիկողայոս Բուզանդեանի և Հ. Պօղոս Մէհէրեանի կորովամտութիւնը, պանծացուց Մխիթարայ յիշատակը և զովեց Մխիթարեան միաբանութիւնը՝ որ ոչ միայն իրականացուցած էր Մուրատի և Ռափայէլի գաղափարը, այլ Միաբանութեան հանդէպ եղած վստահութիւնը նկատելով իբր բարոյական մեծ պարտականութիւն մը, աւելի՛ եւս արդիւնաւորած էր յանձնուած կտակը ի շահ աղքատիկ մանուկներու դաստիարակութեան։

Այս խլացուցիչ ծափերու մէջ բեմ բարձրացաւ Մուրատեան վարժարանի Տեսուչ Հ. Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեան, որ հակիրճ բառերով շեշտեց վերջ գաղութներու դերը հայրենիքի բարգաւաճման համար, բացատրեց այն պատճառները որոնցմէ առաջնորդուած Մուրատ և Ռափայէլ փափաքած էին որ համանուն վարժարանները հիմնուէին Եւրոպական կեդրոններու մէջ։

Եւ եթէ, աւելցուց յարգելի բանախօսը, Մուրատ և Ռափայէլ չկրցան իրենց հարազատ զաւակներուն վրայ իրականացած տեսնել իրենց հայու փափաքը, իրենց սերունդը այլասերած ըլլալով օտարութեան մէջ, ընդհակառակն անոնք ունեցան սաներու բանակ մը՝ որոնք գիտցան նուիրուիլ ազգին մշտական բարձրացման։

Բանախօսութեանց ընթացքին փոքրիկ Ժիրայր Տէր Թովմասեան արտասանեց Հ. Վահան վրդ. Յովհաննէսեանի «Հայկական լուսաբաց»ը, իսկ Արշաւիր Կըրիկեան Յ. Գաւթեանի ուղերձը՝ առ երեք Բարերարները։ Իսկ ճառերէն վերջ վարժարանին աշակերտները դաշնակի, ջութակի և թաւջութակի վրայ նուագեցին անհատական և խմբական կտորներ։

Ժամը 5ին հանդէսը փակուեցաւ ընտանեկան մթնոլորտի մը մէջ և Բարերարաց յիշատակին անգամ մը եւս յուսադրեց ներկաները Միութեան և Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարաններու ապագայ արդիւնաւոր գործունէութեան վրայ։

Յ. ՏՈՊԱՃԵԱՆ

Բարիզ, 23 դեկտ. 1931

* * *

ՎԵՐ. Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Վ. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 22ին, Մուրատեան վարժարանի տարեկան բանախօսութեանց շարքը բացաւ Մեծաւոր Գեր. Հ. Յով. վրդ. Թորոսեան, նիւթ ունենալով «Հ. Արսէն Սիւքրի» և «Ալիշանի մահուան 30դ տարեդարձը»։

Յարգելի բանախօսը իր սովորական կուռ և յղկուած ոճով պատկերացնելէ վերջ ներկաներուն՝ վաղամեռիկ Մխիթարեանին բանքն ու գործը, դրուատեց Հ. Սիւքրիի տարօրինակ կարողութիւնները իբր հայագէտ, պատմաբան և քննադատ։ Անցնելով Ալիշանի, խօսեցաւ մանաւորապէս անոր վանական կեանքին վրայ և թուեց ինչ ինչ դէպքեր որոնք աւելի՛ եւս ցայտեցուցին այդ մեծ Մխիթարեանին անբասիր եւ սուրբ կեանքը։

Բանախօսութենէն վերջ Բժ. Թորգոմեան շնորհակալութիւն յայտնեց Մեծաւոր Հ. Յ. Վ. Թորոսեանի և երկու խօսք ալ ինք աւելցուց Հ. Արսէն Սիւքրիի Պոլսոյ մէջ անցուցած վերջին տարիներուն վրայ. «Հ. Արսէն Սիւքրի չափազանց կը սիրէր բժշկութիւնը – ըսաւ յարգելի բժիշկը – և այն քիչ մը ատաղձը զոր բերած եմ Հայ բժշկական գրականութեան, կը պարտիմ Հ. Արսէն Սիւքրիի որ սորվեցուց ինծի սիրել Հայ բժշկական պատմութիւնը»։

Բանախօսութենէն վերջ վարժարանին աշակերտները երգեցին բազմաձայն երգեր՝ ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Գ. Ալէմշահի։

Ներկաները փափաքեցան որ «Բազմավէպ»ի մէջ լոյս տեսնէր Հ. Արսէն Սիւքրիի վրայ եղած այս չափազանց շահեկան բանախօսութիւնը։

Յ. Տ.

⁂

ՄԻԼԱՆԻ

ՀԱՅ ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

Դեկտեմբեր 13ին Միլանի Մխիթարեան Ուսանողարանին մէջ՝ թատր-երաժշտական հանդէս մը տեղի ունեցաւ, կազմակերպուած Մ. Հ. Ուս. Միութեան կողմէ. ներկայ էին գաղութին մեծամասնութիւնը, ինչպէս նաեւ շատ մը օտարներ։

Բեմադրուեցաւ «Բարեկենդանի անկուտիները», ուսանողական կեանքէ առնուած զաւեշտ մը։ Դերակատարները յաջող բնականութեամբ կրցան կեանք մը տալ զաւեշտին՝ և ներկաներուն ամենէն լուրջերէն իսկ ծիծաղներ խլեցին։ Այսպէս Պ. Գասպար Քէօրօղլեան՝ խաբուած հօրեղբօր դերին մէջ տուաւ տիպարը գաւառացի մարդուկի մը՝ որ գիտութեան առջեւ ամբողջովին կը կորսնցնէ ինքզինքը։ Պ. Յ. Յակոբեան դեղագործի դերին մէջ փայլեցաւ, իր ազդու դեղերովը կարծես ներկաներուն մէջ իսկ հիւանդանալու փափաք մը բերելով։ Նմանապէս Պ. Յ. Երեմեան և Պ. Բ. Տիրեան կրցան անցնել իրենց մասերը յաջողութեամբ։

Երաժշտական մասին մէջ մեծ գնահատանքներու արժանացան Օր. E. Bareggi, որ յաջող շրջանաւարտ է Միլանի G. Verdi Conservatorioէն. իրեն ընկերացած էր ջութակահար Պ. Բիւզանդ Գասպարեան, երիտասարդ մը՝ որ կրնայ փայլուն ապագայ մը ունենալ եթէ կատարելագործելու ըլլայ իր արուեստը։

Յիշենք հոս երաժշտական յայտագրին ընտիր նուագները ինչպէս՝ Mendelssohnի Concertoն (ջութակ և դաշնամուր), Brahamsի Ouvertureը, Lisztի Rapsodia Ungheresen, Սպենդիարեանի Berceuseը, Mozartի Ouvertureը, Beriotի Barcarolaն, (դաշնամուր), ինչպէս նաեւ Կրէչանինովի Romance և Seyboldի Sabotièreը (ջութակ և դաշնամուր)։

Պ. Յ. Յակոբեան արտասանութիւն մը եւս ըրաւ «Օգնէնին նամակը». ռամկական բանաստեղծութիւն մը որ իր գեղեցիկ և պարզ ոճով այնքան յաջողութիւն գտաւ հասարակութեան մէջ։

Հանդէսը վերջացած էր արդէն՝ բայց ներկաները չուզեցին անմիջապէս ձգել այդ ընտանի միջավայրը՝ ուր քիչ անգամներ կրնան հաւաքուիլ և ամբողջութեամբ զիրար տեսնել՝ ու խօսակցիլ ընտանի շրջանակի մը մէջ։ Դժբախտաբար նման հանդէսներէ պիտի զրկուի կարծես տեղւոյս գաղութը՝ քանի որ Ուս. Միութեան ջանքերն երբեք պէտք եղածին չափ չեն կրցած գնահատուիլ. Միութիւն մը որ կարծես միակը կը մնայ Միլանի մէջ՝ ունենալով իր ճոխ գրադարանը, որուն գոյութիւնը միակ աղբիւրն է՝ և շաղկապը յարաբերութեան Միլանի հայերուն՝ մնացած բոլոր գաղութներուն հետ։

Յուսով ենք թէ Մխիթարեան Միաբանութիւնը ընդփոյթ նորոգէ և տայ հայ Ուսանողութեան այն գեղեցիկ առանձնականութիւնը և հայաշունչ միջավայրը որ դժբախտաբար պահ մը դադար կ'ունենայ դժուար պարագաներու բերումով։

Ազգային գաղութն և հայ Ուսանողութիւնը իրենց համակրութեան և երախտագիտութեան զգացումներուն հետ համարձակութիւնն ունին խնդրելու և շեշտելու այս ազգօգուտ վերականգնումը՝ ինչ որ Միաբանութեան ալ ջերմ և անկեղծ փափաքն է։

⁂

ՏԻԿ. Լ. ՍԵՒՈՒՄԵԱՆԻ

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 28ին Միլանի G. Verdi Conservatorioի մէջ երգահանդէս մը տեղի ունեցաւ։ Ներկայ էր ընտիր հասարակութիւն մը՝ որ եկած էր ունկնդրելու մեր ազգային յայտնի երգչուհի՝ Տիկ. Լ. Սեւումեանը, որուն ընտրած յայտագիրը շատ ճոխ ու հետաքրքրական էր՝ ունենալով մէջը զանազան երաժիշտներու լաւագոյն գործեր, այսպէս՝ Beethoven, J. Kroues, E. Greeg, F. Chopin, Կոմիտաս Վարդապետ, Տէր Ղեւոնդեան, P. Tchaikowsky և ուրիշներ։

Մեծ ծափահարութիւններու արժանացաւ ազնիւ տիկինը՝ որ այնքան ճարտար և գեղեցիկ կերպով արտայայտեց դժուարագոյն կտորներ անգամ։ Սակայն աննկարագրելի յաջողութիւն ունեցան մեր ազգային երգերը՝ որոնց մէջ Տիկ. Լ. Սեւումեան ցոյց տուաւ իր ամբողջ զգացումը՝ և հանդիսականներուն մէջ ալ հետաքրքրութիւնն ու հիացումը սահման չունեցաւ, ստիպելով որ տիկինը կրկին ու կրկին անգամ երգէ զանոնք։

Միլանի բոլոր թերթերը մեծ գոհունակութեամբ խօսեցան անոր մասին. «Corriere della Sera» կը գրէր. «Տիկինը մեծ զգացում և արտայայտութիւն ունի, ձայն մը անուշ ու մաքուր՝ որ կարծես դասական կտորներ երգելու համար ստեղծուած է. հայերէն երգերու մէջ նէ կրցաւ տալ դժուարին հետաքրքրութիւնը՝ որով ներկաները կրկին անգամ ուզեցին զինք լսել»։

«Ambrosiana» թերթը կը գրէր. «Տիկին Լ. Սեւումեան կրցաւ տալ հասարակութեան այն՝ որ կը պակսէր տարիներէ ի վեր, իր սքանչելի յստակ ու զգացումով լի ձայնով՝ նա մանաւանդ հայերէն ժողովրդական երգերուն մէջ»։

«Popolo d'Italia» իր կարգին. «Այս հանդէսն իր մէջ ուրիշ հետաքրքրական կէտեր ալ ունէր, շատերը կը կարծէին որ Տիկին Լ. Սեւումեան արդէն ձգած

digitised by A.R.A.R.@